

Klagande

NN

De överklagade besluten

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 2 mars 2021

Saken

Återkrav av tilläggsån

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden beslutar att NN:s inkomst år 2018 kan läggas till grund för prövningen av hennes rätt till tilläggsån. Ärendet ska därför återförvisas till CSN för ny prövning med denna förutsättning.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN sökte och beviljades tilläggsån under höstterminen 2020, eftersom hon uppgett att hon återupptagit sina studier år 2020 och att hennes inkomst under året dessförinnan uppgått till 329 100 kronor.

CSN beslutade därefter att NN inte har rätt till tilläggsån för höstterminen 2020. Grunden för beslutet var hennes inkomst under år 2019, 127 084 kronor, är för låg för att berättiga till tilläggsån. CSN beslutade även om återkrav av utbetalt tilläggsån.

NN meddelade sedan att hon fått föräldrapenning under år 2019 och att hon därför vill att hennes inkomst under år 2018 ska ligga till grund vid prövningen av hennes rätt till tilläggsån. – NN bifogade även vad hon uppgav vara uppgift från Försäkringskassan om alla utbetalningar av föräldrapenning under år 2019.

CSN omprövade beslutet om återkrav av tilläggsån avseende höstterminen 2020. CSN ändrade inte det tidigare beslutet i sak och uppgav bland annat följande som skäl för beslutet. NN har meddelat att hon var föräldraledig under 2019. Möjlighet att använda annat inkomstår än det som var närmast före studiernas början är möjligt om en student har haft föräldrapenning sammanhängande närmast studiernas början. Det är föräldrapenningsuttaget som ska vara orsaken till att inkomsten är under inkomstgränsen och inte föräldraledigheten. CSN har inte bedömt att NN:s

uttag av föräldrapenning har varit orsaken till att hennes inkomst understigit inkomstgränsen under 2019. CSN kan därför inte använda inkomståret 2018 som grund för hennes tilläggs lån.

NN överklagade beslutet och anförde i huvudsak att hon har skickat in underlag på föräldraledigheten och att hon vill att kravet på återbetalning efterges.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

På nämndens begäran inkom CSN, genom dess rättsavdelning, därefter med ett yttrande och anförde bland annat följande. Frågan är om NN utifrån perioden med föräldrapenning under 2019, vilket är det år som föregått studiernas början, har haft föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken i den utsträckning att inkomsterna understigit inkomstgränsen för rätt till tilläggs lån.

För att en studerande ska anses ha haft föräldrapenning i sådan utsträckning att inkomsterna understigit inkomstgränsen för rätt till tilläggs lån, behöver det framgå att det är uttaget av föräldradagar som bidragit till den lägre inkomsten under det aktuella kalenderåret (7 kap. 3 b § CSNFS 2001:1). Tilläggs lånet syftar nämligen inte till att täcka upp för när någon frivilligt väljer att ha en lägre inkomst genom att endast ta ut ett färre antal dagar med föräldrapenning under föräldraledigheten.

För att kunna bedöma om det är föräldrapenningsuttaget i sig som gjort att en studerande hamnat under inkomstgränsen för rätt till tilläggs lån utgår CSN från under vilken tid och i vilken *omfattning* föräldrapenning har lämnats. Utifrån dessa uppgifter görs en bedömning av om den studerande skulle ha uppnått inkomstgränsen om den studerande hade haft lön istället för föräldrapenning. Med omfattning menas om den studerande tagit ut föräldrapenning med hel, tre fjärdedels, hälften, en fjärdedels eller en åttondels ersättning.

Enligt uppgifterna i ärendet har NN tagit ut föräldrapenning igenomsnitt tre hela föräldrapenningsdagar per vecka under 10 månaders tid (138 dagar / 44 veckor) kalenderåret närmast studiernas början. Det innebär att hon i genomsnitt har tagit ut föräldrapenning med mindre än hälften, men mer än en fjärdedels ersättning (3/7 dagar per vecka).

Om NN i stället hade arbetat med en omfattning på 40–50 procent under den aktuella perioden hade hon, utifrån sin årsinkomst från 2018, haft en inkomst på max 150 000 kronor under 2019 ($299\,858 \cdot 0,5$). Om NN haft lön istället för föräldrapenning de aktuella dagarna hade hon följaktligen ändå inte uppnått inkomstgränsen på 196 295 kronor.

CSN anser därmed inte att det är visat att det är föräldrapenningsuttaget i sig som har gjort att NN hamnat under inkomstgränsen för rätt till tilläggs lån. Överklagandet bör därför avslås,

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter i anledning av CSN:s yttrande, men hon har inte hörts av.

Av de utbetalningsbesked från Försäkringskassan som NN gett in till CSN framgår att hon, under år 2019, tagit ut föräldrapenning med 12 hela dagar per månad under tiden mars–augusti, med 16 hela dagar per månad under tiden september–november och med 20 hela dagar under december. Vidare framgår att NN, för nämnda uttag av

föräldrapenning erhållit ett bruttobelopp om 83 814 kronor samt att hon under åren 2014–2018 haft en inkomst (summan av överskotten i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet) om 209 000–299 000 kronor per år.

Författningsbestämmelser

I 3 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395) anges att tilläggsån får lämnas från och med det kalenderår då den studerande fyller 25 år och högst under motsvarande 120 veckor. Tilläggsån får, enligt samma bestämmelse, lämnas för varje vecka den studerande har rätt till studiemedel för heltids- eller deltidsstudier. Vidare anges bl.a. att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om de förutsättningar som i övrigt ska gälla för tilläggsån.

I 3 kap. 12 § studiestödsförordningen (2000:655) anges följande. Tilläggsån enligt 3 kap. 14 § studiestödslagen (1999:1395) får lämnas till en studerande som under kalenderåret närmast före studiernas början har haft en inkomst som uppgått till minst 415 procent av det prisbasbelopp som gäller det år då studierna påbörjas. Som inkomst räknas det belopp som utgör summan av den studerandes överskott i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet.

Tilläggsån får också lämnas till en studerande som sammanhängande fått föräldrapenning närmast före studiernas början och som närmast dessförinnan haft en sådan inkomst som anges i första stycket.

Tilläggsån får lämnas för studier i Sverige, i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.

I 7 kap. 3 § CSNFS 2001:1 anges bland annat att med studiernas början enligt 3 kap. 12 § första stycket studiestödsförordningen (2000:655) avses det senaste kalenderåret

1. då den studerande har studiemedel, och
2. som följer på ett kalenderår under vilket studiemedel inte har lämnats.

Av 7 kap. 3 a § CSNFS 2001:1 framgår att med föräldrapenning enligt 3 kap. 12 § andra stycket studiestödsförordningen (2000:655) avses föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken eller motsvarande utländsk förmån.

I 7 kap. 3 b § CSNFS 2001:1 anges följande. Med att sammanhängande ha fått föräldrapenning enligt 3 kap. 12 § andra stycket studiestödsförordningen (2000:655) avses att den studerande, under ett eller flera kalenderår i följd, har haft föräldrapenning i sådan utsträckning att inkomsterna understigit inkomstgränsen i 3 kap. 12 § första stycket studiestödsförordningen.

Överklagandenämndens bedömning

NN påbörjade sina studier under år 2020 och hon beviljades tilläggsån, eftersom den inkomst som hon uppgett att hon haft år 2019 var tillräcklig. Det framkom senare att hennes inkomst under år 2019 inte var tillräckligt hög för att berättiga till tilläggsån

och CSN har därför beslutat om återkrav av utbetalt tilläggsån. NN har numera åberopat att hon uppburit föräldrapenning under år 2019 och att hon ska beviljas tilläggsån utifrån den inkomst som hon hade under år 2018.

Enligt huvudregeln är det den studerandes inkomst under kalenderåret närmast före studiernas början som ska ligga till grund vid prövningen av rätten till tilläggsån. Av 3 kap. 12 § studiestödsförordningen framgår dock att tilläggsån också får lämnas till en studerande som sammanhängande fått *föräldrapenning* närmast före studiernas början och som närmast dessförinnan haft tillräcklig hög inkomst. Det är således uttag av föräldrapenning som kan göra det möjligt att beakta ett tidigare inkomstår. Endast den omständigheten att den studerande varit föräldraledig medför alltså, som också CSN framhållit, inte att ett annat inkomstår kan beaktas.

Enligt tillgängliga uppgifter har NN, under tiden mars–december 2019, tagit ut föräldrapenning under 12–20 hela dagar per månad. Hon får därmed anses ha tagit ut föräldrapenning på ett sådant sätt och i en sådan omfattning under år 2019 att hon redan på denna grund får anses ha fått föräldrapenning sammanhängande på det sätt som anges i 3 kap. 12 § studiestödsförordningen. Det är också visat att hon närmast dessförinnan haft inkomst av tillräcklig storlek. Vad som i övrigt framkommit eller anförts kan enligt Överklagandenämnden inte medföra någon annan bedömning i denna fråga. Mot denna bakgrund finner Överklagandenämnden att NN:s inkomst år 2018 kan läggas till grund för prövningen av hennes rätt till tilläggsån. Ärendet ska därför återförvisas till CSN för ny prövning med denna förutsättning.

Robert Schött

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, Anita Enocksson, Hans Eklund, Jessica Levin, Martin Mörk, Helena Söderberg och Christer Bergqvist

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN